อู่ทอง.... ต้องไป

ทำไม ?

- ในฐานะที่เป็นชาวไทยพุทธ คุณรู้ไหมว่าในประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์ พบหลักฐานพระพุทธศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดที่ไหน ?
- สุวรรณภูมิ และต้นทางอารยธรรมทวารวดีอยู่ที่ไหน ?
- ที่ไหนคือสะพานเชื่อมต่อเมื่อพันปีก่อนของอาเซียน ?

คู่มือนำเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์โบราณคดีพระพุทธศาสนา และ ลูกปัด
ของพื้นที่พิเศษอู่ทอง เชื่อมโยงทั่วประเทศไทยและประชาคมอาเซียน

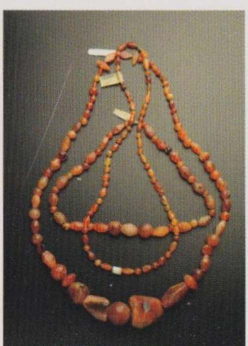
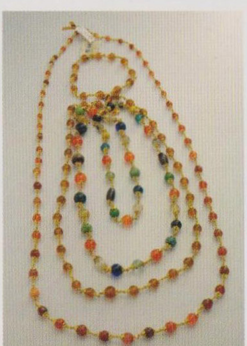

แผนที่ แสดงที่ตั้งเมืองโบราณในลุ่มน้ำแม่กลอง ท่าจีน
และ ลุ่มน้ำเจ้าพระยา
เขาพระ
อู่ทอง
เขาคอก
วัดถ้ำเสือ
คอกช้างดิน
80 กม.
ถึงจังหวัดนครปฐม
ละว้า-วังควาย
หนองปลากระดี่
โป่งคอม
พุน้ำร้อน
เสาขวัญ
แจงงาม
หนองราชวัตร
สามชุก
สิงห์บุรี
ลพบุรี
พัฒนานิคม
เขาวงพระจันทร์
บ้านโป่งมะ
ดอนคา
ดอนเจดีย์
ศรีประจันต์
อ่างทอง
หนองขาม
ดอนมะกัก
สุพรรณบุรี
สระบุรี
ดอนน้อย
ดอนระฆัง
โคกสำโรง
อู่ทอง
เขาผักหวาน
นาลาว
วัดหัวโพธิ์
ดอนกระเบื้อง
ดอนมะเกลือ
ดอนยายก่อย
ทุ่งเจริญ
พระนครศรีอยุธยา
ถ้ำตาด้วง
บ่อพลอย
ถ้ำเขาสามเหลี่ยม
ถ้ำรูปเขาเขียว
ท่ามะนาว
หลุมมะกอก
ดอนตาเพชร
พนมทวน
ไทรโยค
เมืองสิงห์
ไผ่กอกเนื้อ
กาญจนบุรี
ม.เกษตรศาสตร์
กำแพงแสน
ปทุมธานี
พม่า
ถ้ำเขาทะลุ
ถ้ำหีบ
ถ้ำเม่น
ท่าม่วง
ท่ามะกา
บ้านเก่า
พงตึก
นนทบุรี
นครปฐม
บ้านโป่ง
เหมืองลุงสิงห์
ห้วยน้ำใส
เหมืองตะโกปิดทอง
เหมืองเริ่มชัย
กรุงเทพมหานคร
โพธาราม
ช่องหินสามกอง
นาขุนแสน
ผาปกค้างคาว
จอมบึง
เขางู
ไร่ชัฏหนองคา
ราชบุรี
สมุทรปราการ
สวนผึ้ง
สมุทรสาคร
ถ้ำหนองศาลเจ้า
คูบัว
โคกพริก
บ้านคา
เขาจมูก
ห้วยสวนพลู
พุน้ำร้อน
สมุทรสงคราม
▲ ยุคหิน ■ ยุคโลหะ ▲ เมืองสมัยทวารวดี ● เมืองสมัยปัจจุบัน

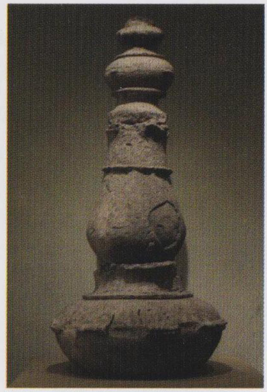

อู่ทอง สุวรรณภูมิ ต้นทางพระพุทธศาสนาแห่งเอเชียอาคเนย์และแดนลูกปัดโบราณสำคัญที่สุด

ดินแดนที่ได้ชื่อว่า "แดนทอง" ของไทยนอกจากกาญจนบุรีและสุพรรณบุรีแล้ว "อู่ทอง" ยังได้ชื่อว่าเป็นหนึ่งในเมืองโบราณสำคัญ มีคูน้ำคันดินเป็นรูปเมล็ดข้าวสาร ตั้งอยู่ริมแม่น้ำจระเข้สามพัน กึ่งกลางทางระหว่างแม่น้ำแม่กลอง ท่าจีน และ เจ้าพระยา เต็มไปด้วยร่องรอยหลักฐานการตั้งถิ่นฐานของผู้คนมาตั้งแต่สมัยดึกดำบรรพ์ ก่อนประวัติศาสตร์ มีตำนานว่าด้วย "ท้าวอู่ทอง" ที่กลายเป็นส่วนหนึ่งของพงศาวดารการตั้งชาติไทยตั้งแต่สมัยสุโขทัยและอยุธยาสืบมาถึงทุกวันนี้

ที่สำคัญ นักประวัติศาสตร์โบราณคดีทั้งไทยและนานาชาติจำนวนมาก สันนิษฐานว่าหลักฐานการติดต่อสัมพันธ์กับอินเดียโบราณที่พบที่อู่ทองและปริมณฑลเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ ๓ ตลอดจนร่องรอยพระพุทธศาสนาที่นับว่าเก่าแก่ที่สุดที่พบในเอเชียอาคเนย์ที่ต่อเนื่องมาตั้งแต่นั้น ผ่านพุทธศตวรรษที่ ๘–๙ กระทั่งตั้งมั่นในสมัยทวารวดีที่อู่ทองนี้ มีความเป็นไปได้สูงว่าที่นี่คือ "สุวรรณภูมิ" ต้นทางพระพุทธศาสนาแห่งเอเชียอาคเนย์

ลูกปัดหินและแก้ว เหรียญ สร้อยและจี้ธรรมจักร เศียรพระพุทธรูปและนานาเครื่องทองโบราณ จัดแสดงที่ พช. อู่ทอง

๑๐ ที่ห้ามพลาดในเมืองโบราณอู่ทอง

๑ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง

ตั้งอยู่ริมคูในเมืองโบราณที่ย่านตลาดของเมืองอู่ทองปัจจุบัน มี ๓ อาคารจัดแสดง เริ่มด้วยห้อง "บรรพชนคนอู่ทอง" "อู่ทองศรีทวารวดี" "พัฒนาการทางประวัติศาสตร์บนผืนแผ่นดินสุวรรณภูมิ" "สุวรรณภูมิการค้าของโลกยุคโบราณ" และ "อู่ทอง ศูนย์กลางแห่งพระพุทธศาสนา" ที่รวบรวมหลักฐานโบราณวัตถุชิ้นสำคัญที่แสดงว่าอาณาบริเวณนี้มีพัฒนาการของบ้านเมืองมาแล้วถึง ๓,๐๐๐ ปี ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ ยุคหินและโลหะ จนก่อเกิดเป็นเมืองท่าและศูนย์กลางการติดต่อค้าขายของผู้คนจากทั่วโลก ทั้ง จีน อินเดีย อาหรับ และโรมัน นำพาอารยธรรมและพุทธศาสนามาสถาปนา เหลือร่องรอยสำคัญไว้มากมาย โดยเฉพาะ

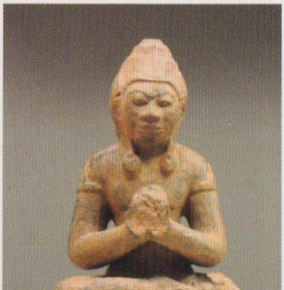

๑

๒

(๑) แผ่นดินเผารูปพระสาวก ๓ องค์อุ้มบาตรห่มจีวรเป็นริ้ว ทำขึ้นในท้องถิ่นเพื่อประดับศาสนสถานกับ (๒) ชิ้นส่วนปูนปั้นพระพุทธรูปขัดสมาธิ พระบาทหลวม ๆ บนขนดนาค ศิลปกรรมอินเดียแบบอมราวดี อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๙-๑๐ ซึ่งถือเป็นกลุ่มพระพุทธรูปที่เก่าที่สุดในประเทศไทย

๔

๓

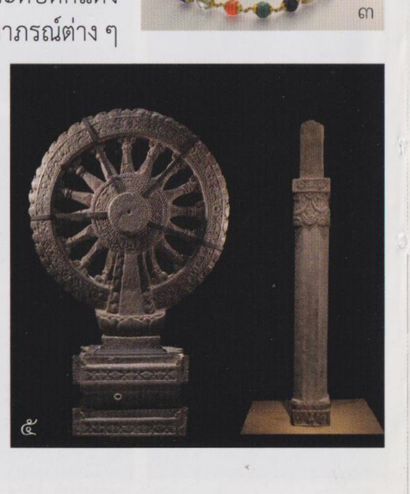

๓

(๓) ลูกปัดหินและแก้วเครื่องประดับ ต่างหู กำไล และ เบ้าหินสำหรับหลอมทำเครื่องประดับ รวมทั้งภาพปั้นดินเผารูปบุคคล ประดับตกแต่งร่างกายด้วยเครื่องประดับถนิมพิมพาภรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะลูกปัด ที่งดงามยิ่ง

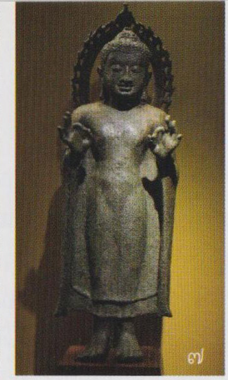
(๔) ประติมากรรมศิลา มีจารึกอักษรปัลลวะระบุพระนามไว้ด้านล่างของฐานว่า "ศุทฺโธทน" อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ที่ถือว่าเป็นหนึ่งเดียวและเก่าแก่ที่สุดเท่าที่มีการพบแล้ว

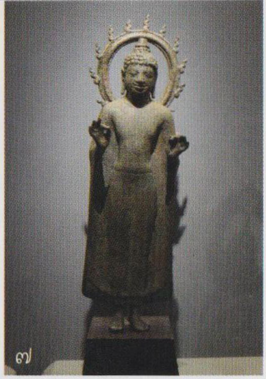
(๕) ธรรมจักรพร้อมเสาและฐานครบชุดหนึ่งเดียว สัญญลักษณ์การประดิษฐานและประกาศพุทธธรรมแห่งสมัยทวารวดี ที่พระพุทธศาสนาตั้งมั่นประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ ๑๓

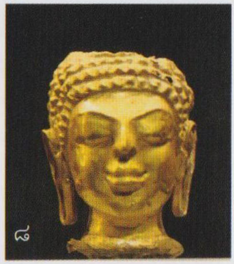

๕

๖

๗

๗

๘

(๖) พระพุทธรูปประทับนั่งสมาธิบนฐานมีธรรมจักรและกวางคู่ที่เก่าแก่และเป็นหนึ่งเดียว อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๓

(๗) ประติมากรรมและพระพิมพ์รูปพระพุทธเจ้า อมิตาภะ ศากยมุนี และ พระโลกนาถ จำนวนมาก อายุราวประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๔-๑๕

(๘) พระพุทธรูปทองคำ จี้ห้อยคอทองคำรูปธรรมจักรพร้อมสายสร้อยลูกปัดทอง และรูปกินรีทองคำ อายุประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๒-๑๓

(๙) เหรียญตราโบราณ ระบุ ชื่อ “ทวารวดี” และ “ลวปุระ” รวมทั้งเหรียญโรมัน อาหรับ และ จีน เมื่อสมัยพุทธศตวรรษที่ ๙-๑๔

(๑๐) สองจารึกสำคัญ ว่าด้วย “บุษยคีรี” และ “พระเจ้าศรีหรรษาวรมัน” ที่ยังเป็นปริศนาว่าสัมพันธ์กับพระเจ้าอโศกมหาราช และกษัตริย์พระองค์ใด แห่งราชอาณาจักรไหน ?

๘

๙

๑๐

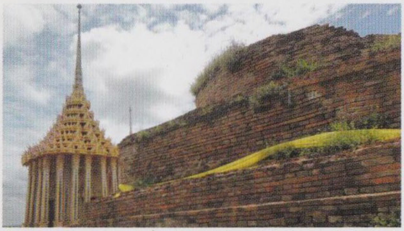
ด้วยทำเลที่ตั้งของเมืองโบราณอู่ทองซึ่งเป็นเมืองท่าที่มีลำน้ำท่าว้า ท่าคอย จระเข้สามพัน และพนมทวน เป็นสายเชื่อมต่อกับแม่น้ำแม่กลอง-ท่าจีน โดยทางทิศตะวันตกก่อนถึงเทือกเขาสูงเขตแดนพม่าในทุกวันนี้นั้น มีทิวเขาพระ เขาทำเทียม เขารางกะปิด เขาคอก และเขาถ้ำเสือ เป็นเสมือนปราการของเมืองที่ถือเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ สถานที่ตั้งศาสนสถานและแดนภาวนาของเมืองมาแต่เดิมในลักษณะเดียวกับเขาคิชฌกูฏและอชันตา ในอินเดียโบราณ ไม่น้อยกว่า ๓๐ แห่ง เฉพาะที่เหลืออยู่และควรค่าต่อการสัมผัส ได้แก่

๒ ขึ้นเขาพระ สักการะพระสถูปพันปีแล้วชมเมืองอู่ทองจากมุมสูง ก่อนมุดถ้ำพระตามรอยขุนแผนพานางวันทองมาไหว้พระที่เขานี้

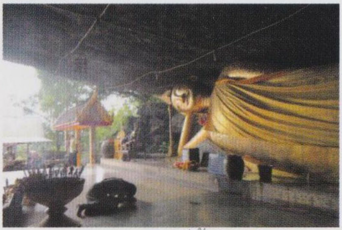
“ถึงเขาพระพี่เคยเข้ามาไหว้ พระสุกนี่กระไรดังหิ่งห้อย
ชี้บอกวันทองน้องน้อย พระจันทร์ฉายบ่ายคล้อยลงฉับพลัน”

ที่สุดสายถนนวินยานุโยคซึ่งพาดผ่านขอบเหนือสุดของคูเมืองอู่ทองโบราณไปทางทิศตะวันตก เป็นที่ตั้งของเขาพระและวัดเขาพระศรีสรรเพชญาราม สถานศักดิ์สิทธิ์สำคัญมาแต่โบราณกาลจนกระทั่งทุกวันนี้ มีร่องรอยโบราณวัตถุสถานที่ยังคงอยู่มากมาย อาทิ ฐานสถูปรูปลักษณ์ต่าง ๆ ตามเชิงและไหล่เขาที่เห็นทิวทัศน์งดงามไกล โดยเฉพาะองค์ใหญ่บนยอดเขาที่ผ่านการบูรณะมาหลายยุคสมัยและมณฑปพระพุทธบาทจำลองงดงาม ที่สำคัญคือพระนอนสีทององค์ใหญ่ในถ้ำที่อาจคือองค์ที่ขุนแผนพานางวันทองมาไหว้ว่า “สุกนี่กระไร” ก็เป็นได้ โดยใต้ลงไปยังมีหลืบถ้ำซับซ้อนที่มีหลายร่องรอยโบราณวัตถุสถาน รวมทั้งพระวิษณุศิลาในศาลหน้าถ้ำ ที่ถูกเรียกใหม่ให้เป็นเจ้าจีน ว่า “เจ้าพ่อจักรนารายณ์” นอกจากนี้ยังมีพิพิธภัณฑ์ของวัดที่เก็บรวบรวมสิ่งของต่าง ๆ สำหรับผู้สนใจเป็นกรณีพิเศษ ส่วนพระพุทธรูปศิลาปางสมาธิมีธรรมจักรและกวางหมอบใต้ฐานนั้น ทุกวันนี้นำไปจัดแสดงที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง

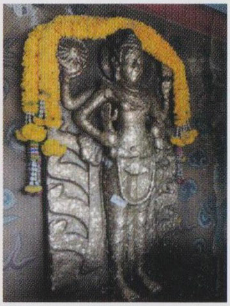

ฐานเจดีย์โบราณกับมณฑปพระพุทธบาทบนยอดเขาพระ

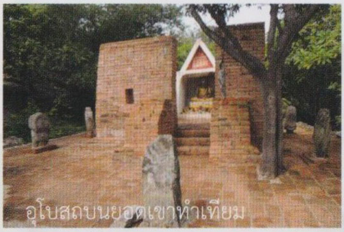
พระพุทธไสยาสน์ที่ถ้ำเขาพระ

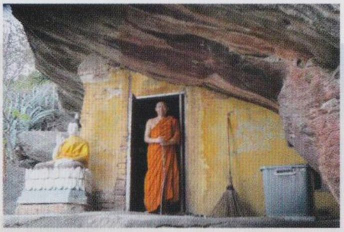
เจ้าพ่อจักรนารายณ์

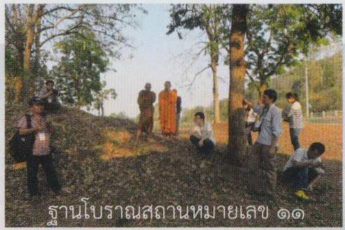
๓ ขึ้นเขาธรรมเธียรหรือเขาทำเทียม เยี่ยมคูหาวิหาร อุโบสถและสถูปเจดีย์โบราณบนไหล่เขา แล้วแวะโบราณสถานสำคัญหมายเลข ๑๑ ที่พบหลายหลักฐานสำคัญ

อีกฟากของโค้งเขาทางทิศตะวันตกลงไปทางใต้ หากไต่บันไดขึ้นไปบนเขาที่ขุนแผนเคยพานางวันทองมาเที่ยวชมนกชมไม้พรรณนาไว้สารพัดนั้น ไม่ไกลนักจะพบคูหาวิหารซอกเขาอันสงัดขนาดย่อมของพระภิกษุผู้สืบพระศาสนามาแต่เก่าก่อน มีพระอุโบสถงามเคียงข้างพระสถูปโบราณที่ผ่านการบูรณะและปรับสภาพตามลำดับ ในขณะที่ด้านล่างลงไป ณ โบราณสถานหมายเลข ๑๑ นั้น นับเป็นจุดสำคัญที่สุดแห่งหนึ่ง ด้วยพบพระธรรมจักรศิลาจำหลักลายพร้อมเสาและฐาน สมัยทวารวดีที่ครบชุดหนึ่งเดียวนี้เท่านั้น ร่วมกับพระพุทธรูปสำริดปางประทานธรรม พระพิมพ์พุทธสาวก เช่นพระสารีบุตร รวมทั้งรูปพระพุทธบิดา “ศุทโธทน” หนึ่งเดียวด้วย

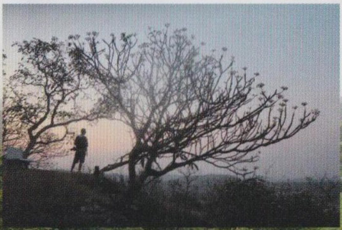

อุโบสถบนยอดเขาทำเทียม

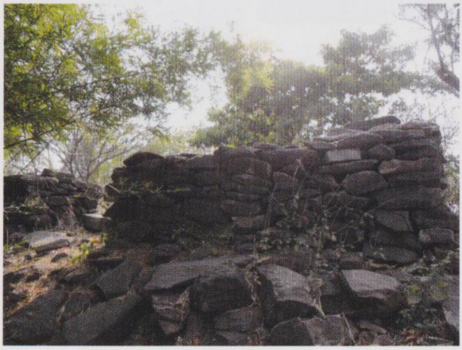

ฐานโบราณสถานหมายเลข ๑๑

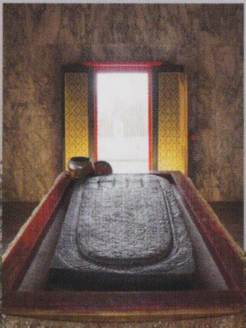
๔ ขึ้นเขาถ้ำเสือไปดูกองหินปริศนา คล้ายมูลคันธกุฎีที่คิชฌกูฏ แล้วลงมาดูหลายรอยธรรมกับสุดยอดพระพิมพ์กรุวัดถ้ำเสือ

นอกเหนือจากสุดยอดพระพิมพ์กรุวัดถ้ำเสือที่ลือเลื่องของเมืองอู่ทองซึ่งมีหลายร่องรอยและหลักฐานทั่วบริเวณวัดที่ไหล่เขา ซึ่งมีหลืบถ้ำพร้อมรอยหินคล้ายโกลนพระพุทธรูปสมัยทวารวดีแล้ว บนยอดเขายังพบกองหินที่เรียงซ้อนเป็นคูหาคล้ายมูลคันธกุฎีของพระพุทธองค์ที่เขาคิชฌกูฏ มีหลายข้อสันนิษฐานว่าอาจเป็นเขตแดนภาวนาโบราณ หรือป้อมปราการในยามศึก นอกจากนี้ทั่วบริเวณวัดยังมีการติดตั้งข้อธรรมต่าง ๆ ให้เลือกสรรกลับไปใช้ในชีวิต

๕ นมัสการรอยพระพุทธบาทพันปีเขาดีสลักที่ไม่เหมือนที่ไหน กับ สุดยอดภาพหินสลักพุทธประวัติร่วมสมัย

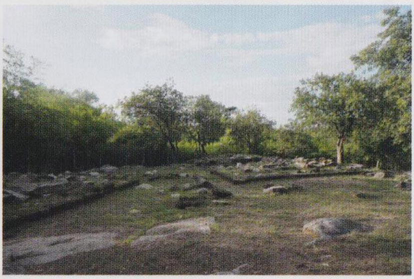
ห่างออกไปจากเมืองโบราณอู่ทองทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือเพียง ๑๐ กิโลเมตรเศษ บนยอดเขาดีสลัก มีมณฑปงดงามหลังใหม่สร้างประดิษฐานรอยพระพุทธบาทศิลาสมัยศิลปทวารวดีตอนปลาย จำหลักลายนูนแตกต่างจากรอยพระพุทธบาททั้งหลาย แสดงภาพมงคล ๑๐๘ ประการเรียงตามคติไตรภูมิและจักรวาลในพระพุทธศาสนา คือไล่เรียงจากพรหมโลกและเทวโลกลงไป นอกจากนี้ที่หัวบันไดทางขึ้นด้านล่าง มีภาพหินสลักพุทธประวัติด้วยศิลปะอย่างทวารวดีตั้งแต่ครั้งทวยเทพอัญเชิญเสด็จพระโพธิสัตว์มาจุติบนโลกจนกระทั่งดับขันธ์ ปรินิพพาน มีการแบ่งพระบรมสารีริกธาตุ งดงามมากแม้จะเพิ่งทำขึ้นใหม่ก็ตาม

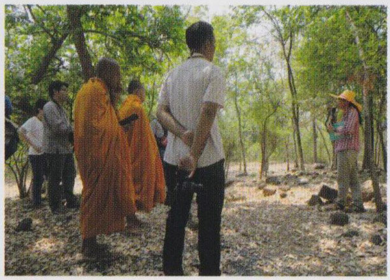

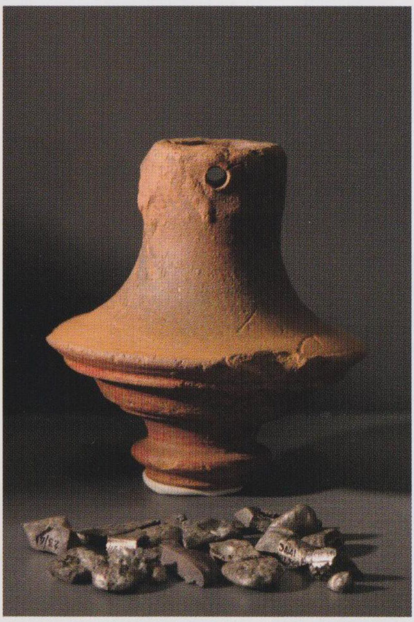

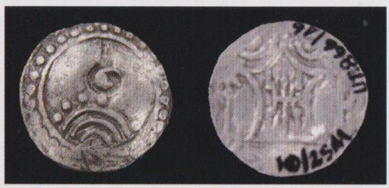
๖ เข้าคอกช้างดิน กลุ่มโบราณสถานศาสนาพราหมณ์สำคัญ ที่พบเหรียญซึ่งบ่งชี้ว่า ที่นี่ "ทวารวดี"

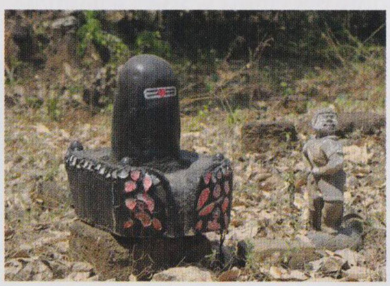
ที่พ้นชานเมืองโบราณอู่ทองไปทางตะวันตกเฉียงใต้เพียง ๓ กิโลเมตร มีคันดินสูงล้อมเป็นคอกที่นักประวัติศาสตร์โบราณคดีแต่ก่อนตีความว่าน่าจะเป็นเพนียดหรือคอกช้าง แต่จากการศึกษาสำรวจและขุดค้นทางโบราณคดีในระยะหลังพบว่าเป็นอ่างเก็บน้ำใหญ่กับกลุ่มเทวสถานในศาสนาพราหมณ์ที่สำคัญ โดยเฉพาะการพบภาชนะดินเผาคล้ายแจกันภายในบรรจุก้อนเงินจำนวนมากร่วมกับเหรียญเงินสมัยทวารวดี ๙ เหรียญ และมี ๓ เหรียญที่มีจารึกอักษรปัลลวะ ภาษาสันสกฤต อายุราวพุทธศตวรรษที่ ๑๒ อ่านไว้ว่า "ศรีทฺวารวดี ศฺวรปุณฺย" แปลว่า "การบุณย์แห่งพระเจ้าศรีทวารวดี" ซึ่งถือเป็นการค้นพบทางโบราณคดีที่สำคัญจนบ่งชี้ชัดว่าที่อู่ทองนี้คือ "ทวารวดี"

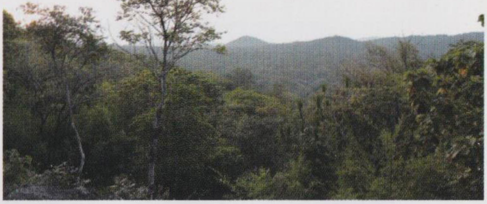

ฐานโบราณสถาน เหรียญสังข์และศรีวัตสะ ภาชนะดินเผาบรรจุเหรียญและก้อนเงิน พบที่คอกช้างดิน พร้อมกับศิวลึงค์อันใหม่ที่มาวางไว้ในโบราณสถาน

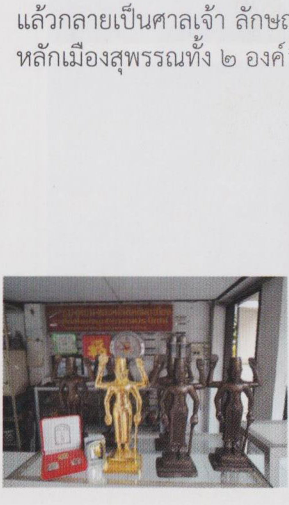
๗ สวนหินดึกดำบรรพ์แห่งพุหางนาค

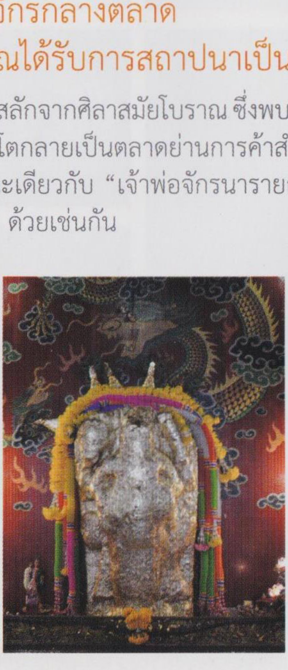
ตั้งอยู่ในซอกหลืบเขาพระและเขาธรรมเธียร ครอบคลุมพื้นที่กว่า ๓,๐๐๐ ไร่ของวนอุทยานพุม่วงและป่าชุมชนบ้านศรีสรรเพชญ์ มีลักษณะเป็นป่าเบญจพรรณหรือป่าผสม ปรง จันผา ท่ามกลางอุทยานธรณีรูปทรงแปลกตาและหน้าผาสำหรับชมทิวทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล มี ๓ เส้นทางศึกษา ระยะทาง ๑ – ๒ กิโลเมตร

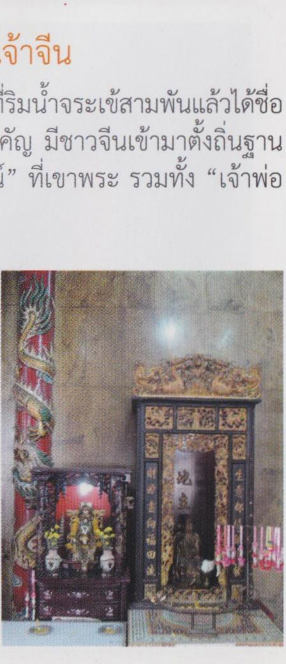

๘ ศาลเจ้าพ่อพระยาจักรกลางตลาด เมื่อพระวิษณุโบราณได้รับการสถาปนาเป็นเจ้าจีน

หนึ่งในรูปพระวิษณุแกะสลักจากศิลาสมัยโบราณ ซึ่งพบที่ริมน้ำจระเข้สามพันแล้วได้ชื่อว่า “ท่าพระยาจักร” จนเติบโตกลายเป็นตลาดย่านการค้าสำคัญ มีชาวจีนเข้ามาตั้งถิ่นฐานแล้วกลายเป็นศาลเจ้า ลักษณะเดียวกับ “เจ้าพ่อจักรนารายณ์” ที่เขาพระ รวมทั้ง “เจ้าพ่อหลักเมืองสุพรรณทั้ง ๒ องค์” ด้วยเช่นกัน

๙ พระใหญ่แห่งปุษยคีรีที่กำลังฟื้นคืน อาจเป็นถึงอชันตาประเทศไทย

ณ หุบผาเขาด้านในสุดทางทิศตะวันตกของเมืองซึ่งผ่านการระเบิดทำเหมืองหินมาก่อน ประกอบกับมีศิลาจารึกหลักหนึ่งซึ่งมีการอ่านระบุถึง "บุษยคีรี" ที่พ้องกับ "บุษยคีรี" ในอินเดียโบราณสมัยพระเจ้าอโศกมหาราช ขณะนี้คณะสงฆ์จังหวัดสุพรรณบุรีและวัดป่าเลไลยก์วรวิหารกำลังปรับปรุงเป็นพุทธมณฑลแห่งสุพรรณบุรีด้วยการแกะสลักพระใหญ่ "สมเด็จพระพุทธปุษยคีรีศรีสุวรรณภูมิ" พร้อมคูหาหินรายรอบ

คูหาวิหารจำลองแห่งบุษยคีรีที่อู่ทอง

๑๐ อีกพระใหญ่ ณ พุทธอุทยานอนุสรณ์แห่งการตื่นรู้ที่ห้วยกระเจา

พระพุทธเมตตาประชาไทยไตรโลกนาถคันธารราฐอนุสรณ์ สำริดสูง ๓๒ เมตร เพื่อสืบสานพระศาสนาแทนองค์ที่เมืองบามิยันที่ถูกระเบิดทำลาย พร้อมนิทรรศการว่าด้วยการเดินทางของพระพุทธศาสนามาหยั่งรากลงบนดินแดนสุวรรณภูมิ ทวารวดี และ ไทย ท่ามกลางสวนป่าพุทธอุทยานและวัดทิพย์สุคนธารามที่ร่มรื่นรมณีย์

แผนที่แสดง แหล่งโบราณคดีร่วมสมัยทวารวดีที่อู่ทอง ในประเทศไทย

I

๑ ดอนตาเพชร
๒ เนินพลับพลา
๓ ท่าม่วง
๔ โคกสำโรง
๕ สวนแตง
๖ คูบัว
๗ กำแพงแสน
๘ พงตึก
๙ นครปฐม
๑๐ ทุ่งเศรษฐี

II

๑๑ เขาสามแก้ว
๑๒ ท่าชนะ
๑๓ แหลมโพธิ์
๑๔ เขาศรีวิชัย
๑๕ พุนพิน
๑๖ นครศรีธรรมราช
๑๗ ยะรัง
๑๘ กะเปอร์
๑๙ บางกล้วย
๒๐ ภูเขาทอง
๒๑ คุระบุรี
๒๒ ตะกั่วป่า-เกาะคอเขา
๒๓ ควนลูกปัด

III

๒๔ อโยธยา
๒๕ อินทร์บุรี
๒๖ มโนรมย์
๒๗ สรรคบุรี
๒๘ การุ้ง
๒๙ บึงคอกช้าง
๓๐ โคกไม้เดน
๓๑ ทัพชุมพล
๓๒ ดงแม่นางเมือง
๓๓ พรหมทิน
๓๔ ดงมะรุม
๓๕ ซับจำปา
๓๖ จันเสน
๓๗ ศรีเทพ
๓๘ ดงละคร
๓๙ เมืองพระรถ
๔๐ ศรีมโหสถ

IV

๔๑ เสมา
๔๒ บ้านฝ้าย
๔๓ กุดโง้ง
๔๔ คอนสวรรค์
๔๕ ชัยวาน
๔๖ โนนเมือง
๔๗ นครจำปาศรี
๔๘ ฟ้าแดดสงยาง
๔๙ ภูปอ
๕๐ ภูค่าว
๕๑ ภูเวียง
๕๒ ภูพระบาท
๕๓ ธาตุพนม

อู่ทอง ต้นทางทวารวดี ที่แผ่ทั่วแผ่นดินไทย

ในฐานะที่เป็นคนไทย
คุณรู้ไหมว่าอารยธรรมอะไรที่เป็นต้นรากของวัฒนธรรมทุกวันนี้ก่อนที่จะเกิดรัฐไทย ?
ก่อนอยุธยา ก่อนสุโขทัย ก่อนกว่าทุกวันนี้ ประมาณ ๑,๕๐๐ ปี
วัฒนธรรมนี้ ที่ถือว่าเป็นหนึ่งในเอเชียอาคเนย์สมัยโบราณเป็นพันปี
และถือเป็นยุคแรกเริ่มเข้าสู่ประวัติศาสตร์ของชาติไทยเรา
วัฒนธรรมที่ก่อตัวบ่มเพาะที่อู่ทอง ก่อนจะแผ่ไปทั้งผืนแผ่นดินไทย
เพียงแวะไปให้ถึงอู่ทอง ก็จะได้สัมผัสพบต้นรากแห่งวัฒนธรรมไทย ของพวกเราทั้งหลาย

I ก่อนและหลังจากอู่ทองที่ลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน :
จากดอนตาเพชร เนินพลับพลา ท่าม่วง โคกสำโรง สวนแตง ฯลฯ ถึงคูบัว กำแพงแสน พงตึก นครปฐม และ ทุ่งเศรษฐี

เครื่องประดับทองคำโบราณ พบที่เมืองอู่ทอง

นอกจากเมืองอู่ทองปัจจุบันที่เห็นเป็นย่านตลาดรายรอบท่าพระยาจักรและเมืองอู่ทองโบราณที่มีคูน้ำคันดินรอบ กับโบราณสถานต่าง ๆ ที่ล้วนมีความสำคัญข้างต้น จากการสำรวจศึกษาค้นคว้าและขุดค้นทางโบราณคดีที่ทำมาตามลำดับกว่า ๑๐๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ.๒๔๔๖ โดยสมเด็จกรมพระยาดำรงราชานุภาพ ถึงบัดนี้ เฉพาะในเขตอำเภออู่ทองมีแหล่งโบราณคดีที่พบลูกปัดซึ่งถือเป็นหลักฐานทางโบราณคดีสำคัญของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่คงทนจนหลงเหลือมาถึงทุกวันนี้มากถึง ๔๖ แห่ง อยู่ในเขตเมืองโบราณ ๑๒ แห่ง นอกเขต ๓๔ แห่ง หากนับรวมทั้งจังหวัดสุพรรณบุรีมีถึง ๑๐๙ แห่ง และเมื่อดูในภาพรวมทั่วทั้งลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน มีพื้นที่ที่มีรายงานการพบลูกปัดมากถึง ๑๗๘ แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี ๒๖ แห่ง ราชบุรี ๒๗ แห่ง และ นครปฐม ๑๖ แห่ง เฉพาะในจังหวัดสุพรรณบุรีพบหนาแน่นมากในเขตอำเภออู่ทองและอำเภอเมือง โดยเฉพาะที่ เนินพลับพลา ท่าม่วง นาลาว ดอนระฆัง โคกสำโรง สวนแตง จนกระทั่งที่บ้านดอนตาเพชร ต่อแดนอู่ทองที่อำเภอพนมทวน ซึ่งนักประวัติศาสตร์โบราณคดีส่วนใหญ่สรุปเป็นข้อสันนิษฐานว่า อาณาบริเวณนี้ที่มีทรัพยากรธรรมชาติสมบูรณ์และอยู่ ณ ทำเลดี มีที่ตั้งถิ่นฐานอันเหมาะสมพร้อมป่า เขาและลำน้ำที่เชื่อมโยงได้ทั้งฟากฝั่งทะเลตะวันตก-ตะวันออก ต่อเนื่องเข้าไปในผืนแผ่นดินใหญ่ มีผู้คนมาปักหลักตามเพิงผาหน้าถ้ำแล้วหลายหมื่นปีก่อนที่จะค่อยขยายสู่ที่ราบเชิงเขาริมน้ำในสมัยหินใหม่เมื่อราว ๔,๐๐๐ ปี ก่อนที่จะเข้าสู่ยุคโลหะสำริดเมื่อไม่น้อยกว่า ๓,๕๐๐ ปี และเหล็กเมื่อประมาณ ๒,๕๐๐ ปีที่ถือเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อแรกเริ่มประวัติศาสตร์ มีการบ่มเพาะและพัฒนาการทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการจัดการบ้านเมืองจนต่อเนื่องเป็นนครรัฐแบบแผนทวารวดีที่เก่าแก่ที่สุดแห่งหนึ่งขึ้นที่อู่ทอง พร้อมกับข้อ

สันนิษฐานถึงความเป็นไปได้ว่า สุวรรณภูมิ กับ ฟูนัน ก็อาจหมายถึงที่แถบนี้ เริ่มที่อู่ทอง ก่อนที่จะค่อย ๆ คลี่คลายขยายไปยังเมืองโบราณสมัยทวารวดีอื่น ๆ ในลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน โดยเฉพาะ เมืองคูบัว (ราชบุรี) กำแพงแสน พงตึก นครปฐม (นครปฐม) และ ทุ่งเศรษฐี (เพชรบุรี)

II ล่างลงไปสองชายฝั่งทะเลตั้งแต่คอคอดกระ :

ฝั่งอ่าวไทย จากเขาสามแก้ว ท่าชนะ แหลมโพธิ์ เขาศรีวิชัย พุนพิน นครศรีธรรมราช ยะรัง
ฝั่งอันดามัน จากกะเปอร์ บางกล้วย ภูเขาทอง คุระบุรี ตะกั่วป่า-เกาะคอเขา ควนลูกปัด

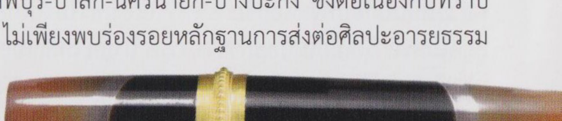
ณ คอคอดกระของคาบสมุทรไทยทั้งสองฟากฝั่งทะเล แม้มีการพบหลักฐานการตั้งเป็นชุมชนถิ่นฐานบ้านเมืองร่วมสมัยกับทวารวดีที่อู่ทองและภาคกลางน้อยมาก แต่การพบประติมากรรมพระพุทธรูปร่วมสมัยและสืบเนื่องถึงศรีวิชัยในหลายพื้นที่อย่างต่อเนื่องไปยังหมู่เกาะตอนล่าง โดยเฉพาะที่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา พัทลุง ยะลาและปัตตานี ชี้ว่าที่สองอาณาบริเวณนี้ คือ รายรอบอู่ทอง กับ คาบสมุทรไทยจากคอคอดกระลงไปมีความสัมพันธ์กันมาก่อน และที่สำคัญที่สุดคือการพบหลักฐานโบราณคดีชิ้นน้อยจำพวกลูกปัดและเครื่องประดับถนิมพิมพาภรณ์โบราณร่วมสมัย ศิลปะ วัสดุ กับที่พบที่อู่ทองและลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีนเป็นจำนวนมาก จากเขาสามแก้ว หลังสวน (ชุมพร) ท่าชนะ แหลมโพธิ์ เขาศรีวิชัย พุนพิน (สุราษฎร์ธานี) กะเปอร์ บางกล้วย ภูเขาทอง (ระนอง) คุระบุรี ตะกั่วป่า เกาะคอเขา (พังงา) และควนลูกปัด-คลองท่อม (กระบี่) ซึ่งเชื่อมโยงสู่พื้นที่รายรอบทางทะเลทั้งใกล้และไกลโพ้น

ลูกปัดหินสีมีค่ารูปสวัสดิกะ สัตว์ต่างๆ และตรีรัตนะ พบที่เขาสามแก้ว ชุมพร

III มุ่งตะวันออก สู่ลุ่มเจ้าพระยา ลพบุรี ป่าสัก นครนายก บางปะกง และอ่าวรูปตัว “ก” ถึงชลบุรี

เจ้าพระยา : อโยธยา อินทร์บุรี มโนรมย์ สรรคบุรี การุ้ง บึงคอกช้าง โคกไม้เดน ทัพชุมพล ดงแม่นางเมือง
ลพบุรี-ป่าสัก : ละโว้ พรหมทิน ดงมะรุม ซับจำปา จันเสน ศรีเทพ
นครนายก-บางปะกง : ดงละคร พระรถ ศรีมโหสถ

จากอู่ทอง ที่ลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน ไปทางตะวันออกซึ่งออกทะเลได้ ๒ ทาง คือล่องไปออกปากน้ำแม่กลองบริเวณขอบตะวันตกของอ่าวรูปตัว “ก” อันอุดม หรือไล่ไปตามลำน้ำท่าจีนสู่เจ้าพระยาซึ่งเป็นที่ราบและชุมทางใหญ่อันเป็นช่องทางมุ่งต่อไปได้หลายทิศทางทั้งทางบกและทางน้ำ อาณาบริเวณที่ราบลุ่มน้ำเจ้าพระยา–ลพบุรี-ป่าสัก-นครนายก-บางปะกง ซึ่งต่อเนื่องกับที่ราบรอบชายฝั่งก้นอ่าวไทยที่เป็นรูปตัว “ก” นี้ ไม่เพียงพบร่องรอยหลักฐานการส่งต่อศิลปะอารยธรรมทวารวดีที่มีพระพุทธศาสนาเป็นหัวใจแล้ว ยังพบการเชื่อมโยงสัมพันธ์ของการเริ่มรวมตัวก่อตั้งรัฐไทยซึ่งปรากฏอย่าง

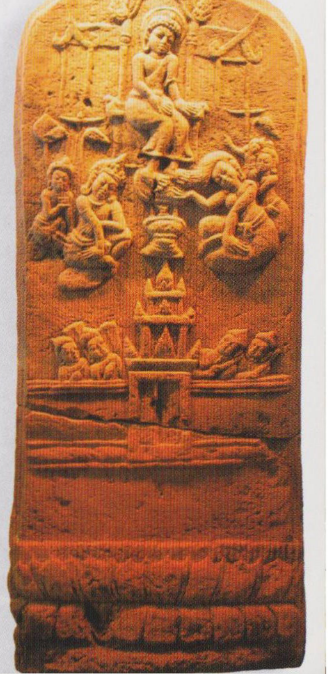

ลูกปัดลพบุรี

มากมายทั้งในตำนาน พงศาวดาร จารึก โบราณวัตถุสถาน ต่าง ๆ โดยเฉพาะ อโยธยา กับ ละโว้ ขึ้นไปทางเจ้าพระยามีอินทร์บุรี (สิงห์บุรี) มโนรมย์ สรรคบุรี (ชัยนาท) การุ้ง บึงคอกช้าง (อุทัยธานี) โคกไม้เดน ทัพชุมพล ดงแม่นางเมือง (นครสวรรค์) หรือไปทางลุ่มน้ำลพบุรี-ป่าสัก ได้แก่ พรหมทิน ดงมะรุม ซับจำปา (ลพบุรี) จันเสน (นครสวรรค์) ศรีเทพ (เพชรบูรณ์) และข้ามไปยังฝั่งตะวันออกของก้นอ่าวไทยในลุ่มน้ำนครนายก-บางปะกง ได้แก่ ดงละคร (นครนายก) เมืองพระรถ (ชลบุรี) ศรีมโหสถ (ปราจีนบุรี) และที่สำคัญยิ่งของอาณาบริเวณพื้นที่นี้ คือ การพบแหล่งโบราณคดีมีลูกปัดสมัยก่อนประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กับพื้นที่อู่ทอง ลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีนเป็นจำนวนมาก อาจจะเป็นพื้นที่เชื่อมต่อสู่ตะวันออกไกลในแผ่นดินใหญ่จีนมาก่อน ขณะเดียวกันยังเป็นพื้นที่เชื่อมต่อกับอารยธรรมฟูนัน-ขอม-เขมร ทางทิศตะวันออกที่เป็นกัมพูชาและเวียตนามในปัจจุบันด้วย

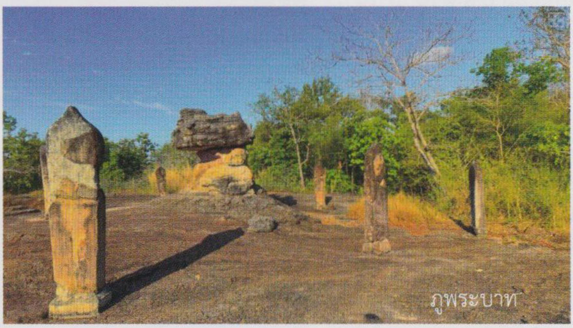
IV ข้ามสู่ที่ราบสูงอีสาน ลุ่มน้ำชี มูล โขง และ ภูพาน

เสมา บ้านฝ้าย กุดโง้ง คอนสวรรค์ ชัยวาน โนนเมือง นครจำปาศรี ฟ้าแดดสงยาง ภูปอภูค่าว ภูเวียง ภูพระบาท ธาตุพนม

จากซับจำปาในลุ่มน้ำป่าสักท่ามกลางป่าเขาแห่งดงพญาไฟ ที่อารยธรรมทวารวดีและพระพุทธศาสนาซึ่งบ่มเพาะพัฒนาจากอู่ทองแล้วค่อย ๆ แผ่มาตามลำดับจนข้ามสู่ที่ราบสูงอีสาน ผ่านลุ่มน้ำมูล ชี ครอบคลุมเทือกภูพานไปจนถึงที่ริมโขง เกิดเป็นชุมชน บ้านเมืองที่มีวิถี ไทอีสานชาวพุทธ ที่มีลักษณะเฉพาะ ที่โดดเด่นในเชิงโบราณวัตถุคือเสมา พระนอน และพระพิมพ์ โดยเฉพาะที่ เมืองเสมา (นครราชสีมา) บ้านฝ้าย (บุรีรัมย์) กุดโง้ง คอนสวรรค์ (ชัยภูมิ) ชัยวาน โนนเมือง ภูเวียง (ขอนแก่น) นครจำปาศรี (มหาสารคาม) ฟ้าแดดสงยาง ภูปอภูค่าว (กาฬสินธุ์) ภูพระบาท (อุดรธานี) และ ธาตุพนม (นครพนม) ซึ่งถือเป็นหนึ่งในจอมเจดีย์แห่งอุษาคเนย์ของผู้คนบนที่ราบสูงอีสานและสองฝั่งโขง

แผ่นหินเสมาภาพพุทธประวัติ
พระนางพิมพาพิลาปพบที่เมือง
ฟ้าแดดสงยาง จัดแสดง ณ
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ขอนแก่น

ภูพระบาท

อู่ทอง ท่ามกลางความสัมพันธ์พันปี ผ่านรอยลูกปัดและเริ่มแรกพระพุทธศาสนาในอาเซียน

“ชิดหลีซาต๋าล้อ เกียมลังเกี๋ย โตโลโปตี้ อี้เซี้ยน้าโป้ล้อ ม่อออเจียมปอ”
๕ แคว้น สำคัญที่พระถังซำจั๋งระบุถึง เมื่อไปอยู่ที่อินเดีย ระหว่าง พ.ศ.๑๑๗๒-๑๑๘๘
“จินหลิน” หนึ่งในอาณาจักรสำคัญ ที่กษัตริฟันซิมันแห่งฟูนัน ยกกองทัพเรือมาโจมตี
“สุวรรณภูมิ” ที่พระพุทธศาสนามาเริ่มปักหลักและสถาปนา ณ เอเชียอาคเนย์
ใช่อู่ทองไหม ? ต้องตามไปให้ถึงที่ “อู่ทอง” ก่อน จึงจะตอบได้

อาเซียนหรือเอเชียอาคเนย์ที่ไทยเราตั้งอยู่ใจกลางในทุกวันนี้นั้นมีความสัมพันธ์กันมาอย่างต่อเนื่องตลอดมา จากหลักฐานทางบรรพชีวินและธรณีวิทยาดึกดำบรรพ์ สรุปว่าเคยเป็นผืนแผ่นดินที่ต่อเนื่องกันทั่วถึงและเป็นทางผ่านสำคัญของมนุษย์ดึกดำบรรพ์เมื่อนับแสนล้านปีก่อน เพิ่งจะเกิดเป็นเกาะแก่งมีทะเลอยู่ท่ามกลางหลังยุคน้ำแข็งล่าสุดเมื่อประมาณ ๑๕,๐๐๐ ปีก่อน โดยพบมีการเดินทางถึงกันทั้งทางบกและทะเล ทิ้งร่องรอยหลักฐานสำคัญคือขวานหินและเครื่องประดับตกแต่งตลอดจนของใช้สำคัญรูปแบบต่าง ๆ ที่ยังไม่ย่อยสลายตามกาลเวลา จนกระทั่งเข้าสู่ยุคหัวเลี้ยวหัวต่อประวัติศาสตร์และแรกเริ่มประวัติศาสตร์ที่กลายเป็นประจักษ์พยานหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกความสัมพันธ์พันปีที่มีอู่ทองเป็นหนึ่งในจุดเชื่อมต่อทั้งในเชิงพื้นที่ กาลเวลา อารยธรรม และ พระพุทธศาสนา

เมืองโบราณมรดกโลกที่ฮาลิน

ฮาลิน

พยู ศรีเกษตร สู่พุกาม พะโค สุวรรณภูมิ มะละแหม่ง ทวาย ในพม่า

จากอู่ทองเพียงข้ามเทือกเขาตะนาวศรีและถนนธงชัยไม่กี่อึดใจ (ในอนาคต) ก็ถึงทวายที่ฝั่งทะเลอันดามันซึ่งกำลังจะเกิดนิคมการค้าและท่าเรือใหม่ย้อนยุคสมัยเมื่อพันปีที่แล้ว ในฐานะปากประตูตะวันตกที่ต่อเนื่องมาจากอินเดีย บังคลาเทศ ผ่านลุ่มน้ำอิระวดี ที่มี ๔ เมืองโบราณสำคัญ สมัยพยู คือ ฮาลิน เบกถาโน ศรีเกษตร และ พุกาม มายังลุ่มน้ำสะโตง-สาละวิน ที่เต็มไปด้วยเมืองโบราณ อาทิ พะโค สะเทิม Winka ZokThoke Kelasa มะละแหม่ง ลงใต้ไปประชิดอู่ทอง ที่ทวาย Thagara และ Mokti ที่เต็มไปด้วยรอยลูกปัดเมืองโบราณ สถูปวิหารและรอยพระพุทธศาสนาแรกเริ่ม ซึ่งเชื่อกันมาแต่เดิมว่า “สุวรรณภูมิ” อยู่ที่แถบนี้และรอการศึกษาค้นคว้าหาหลักฐานยืนยันกันอยู่นั้น อย่างน้อยขณะนี้เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า ชิดหลีซาต๋าล้อ ที่พระถังซำจั๋งระบุว่าเป็น

ทุ่งเจดีย์ที่พุกาม

เมืองโบราณมรดกโลกที่เบกถาโน

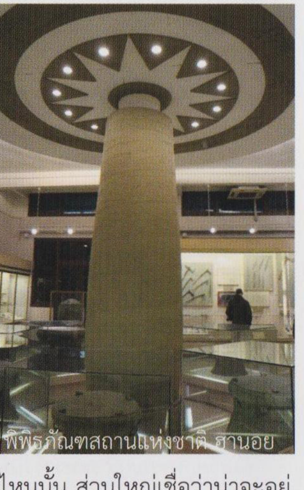
๑ ใน ๕ แคว้นสำคัญในสมัยนั้น ร่วมกับ โตโลโปตี้ ซึ่งคือ อู่ทอง–ทวารวดี คือ ศรีเกษตร ที่เป็นหนึ่งในต้นธารประวัติศาสตร์อารยธรรมแห่งพม่ามาถึงทุกวันนี้

ดองซอน ซาหวิ่น ฟูนัน จามปา เจนละ ในเวียดนาม ลาว และ กัมพูชา

การพบของสำคัญสองสิ่งที่ลุ่มน้ำแม่กลอง-ท่าจีน รวมทั้งที่อู่ทอง คือ กลองดองซอน และ ต่างหูลิงลิงโอ บ่งชี้ว่าเมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีก่อน ผู้คนที่นี่มีการติดต่อกับผู้คนที่ก้นอ่าวตังเกี๋ยลงมาตลอดแนวชายฝั่งที่เป็นเวียดนามในปัจจุบันจนถึงบริเวณปากแม่น้ำโขงที่ถือเป็นฐานสำคัญของอารยธรรมดองซอนและซาหวิ่น ซึ่งก้าวหน้ามากในเทคโนโลยีโลหะสำริดและการเดินทางค้าขายเครื่องประดับทางทะเล จนกระทั่งเกิดอาณาจักรแรกเริ่มที่ฟูนัน ที่บริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงในพื้นที่กัมพูชาและเวียดนามปัจจุบัน ซึ่งพบหลักฐานเครื่องประดับ ลูกปัด หัวแหวน ตราประทับ เงินตรานานาชาติคล้ายมากกับที่พบที่อู่ทองและคลองท่อม จนนักโบราณคดีจำนวนมากสันนิษฐานว่า ทั้ง ๓ แหล่งโบราณคดีนี้อาจเป็นภาคีการค้ากันในสมัยนั้นเมื่อเกือบ ๒,๐๐๐ ปีก่อนพร้อมกับการนำพระพุทธศาสนามาสถาปนา ก่อนที่จะจบสมัยเมื่อกษัตริย์ฟันซิมันแห่งฟูนันกรีฑาทัพมาพิชิต "จินหลิน" ซึ่งแปลว่า "แดนทอง" ที่หลายฝ่ายสันนิษฐานว่าอาจคือ "อู่ทอง" หรือ "สุวรรณภูมิ" แต่ที่สำคัญกว่านั้น ๒ ใน ๕ แคว้นสำคัญร่วมกับ โตโลโปตี้ ที่พระถังซำจั๋งระบุว่ามี อี้เซี้ยน้าโป้ล้อม่ออเจียมปอ นั้น คือ อีสานปุระ กับ มหาจามปา โดยอีสานปุระครอบคลุมพื้นที่ตะวันออกและอีสานใต้ของไทยต่อเนื่องถึงลาวตอนใต้และกัมพูชาตอนบน ก่อนที่จะคลี่คลายกลายเป็น เจนละ และกัมพูชา ในทุกวันนี้ ส่วนมหาจามปา นั้น อยู่ที่ตอนกลางและล่างของชายฝั่งเวียดนามต่อเนื่องไปจรดบริเวณปากแม่น้ำโขง ทั้งดองซอน ซาหวิ่น ฟูนัน จามปา และ เจนละ ล้วนเป็นต้นธารประวัติศาสตร์อารยธรรมแห่งเวียดนามและกัมพูชามาถึงทุกวันนี้นี่เอง

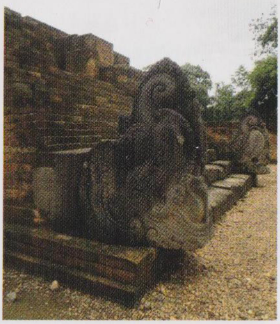

ภูมิประเทศของออกแก้ว

หลุดจัดแสดงการขุดค้นที่ออกแก้ว

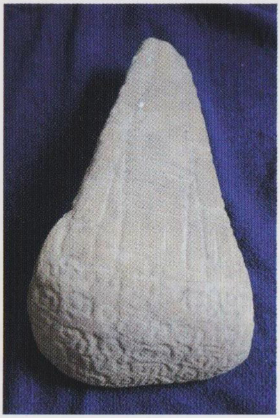

พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ฮานอย

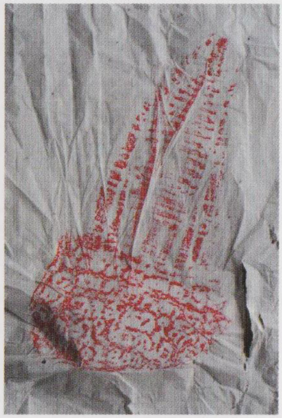
ลังกาสุกะ รักตมฤตติกา ศรีวิชัย มะตะราม ในอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และ มาเลเซีย

แคว้นปริศนาที่ ๕ ในบันทึกของพระถังซำจั๋ง คือ เกียมลังเกี๋ย ที่บอกบ่งถึงความสัมพันธ์พันปีกับ โตโลโปตี้ หรือ ทวารวดีที่อู่ทองซึ่งยังมีหลายข้อสันนิษฐานไม่เป็นที่ยุติว่าคือแคว้นอะไรและอยู่ที่ไหนนั้น ส่วนใหญ่เชื่อว่าน่าจะอยู่บนคาบสมุทรไทย-มาเลเซียตอนล่าง ในนามของ ลังกาสุกะ ที่พบแหล่งโบราณคดีจำนวนมากต่อเนื่องจากเมืองโบราณยะรังที่ปัตตานีลงไปในกลันตัน ตรังกานู เคดะห์และเปรัค ซึ่งพบเมืองใหญ่ที่หุบเขาแห่งบุจังและสายน้ำแห่งทอง หรือ สุไหงมาศ ที่สันนิษฐานว่าอาจคือนครดินแดง ที่มีจารึกระบุชื่อไว้ว่า รักตมฤตติกา สอดคล้องกับที่จีนบันทึกว่ามี นครดินแดง-เชี้ยะโท้ว ซึ่งทั้งหมดมีรอยพระพุทธศาสนามากมายที่คลี่คลายกลายเป็นศรีวิชัยที่มีศูนย์ใหญ่อยู่ที่ปาเลมบัง จัมบิ ทางตอนใต้ของเกาะสุมาตรา รวมทั้งอาณาจักรมะตะรามที่เกาะชวา ซึ่งล้วนถือเป็นอู่อารยธรรมมลายูและอินโดนีเซียทุกวันนี้

โบราณสถานที่จัมบิ

ศิลาจารึกคาถาเยธัมมาฯ และรูปสถูป ค้นพบใหม่ที่ชุมชน โกตากาปูร์ เกาะบังกา

ทั้งหมดนี้ยังไม่มีคำตอบชี้ชัดอย่างเต็มร้อย
แต่ร่องรอยหลักฐานที่อู่ทอง อาจบอกอะไรได้อีกหลายอย่าง
หนทางเดียวเท่านั้นที่จะตอบตัวเองได้ คือ อู่ทอง ... ต้องไป
เพราะว่า

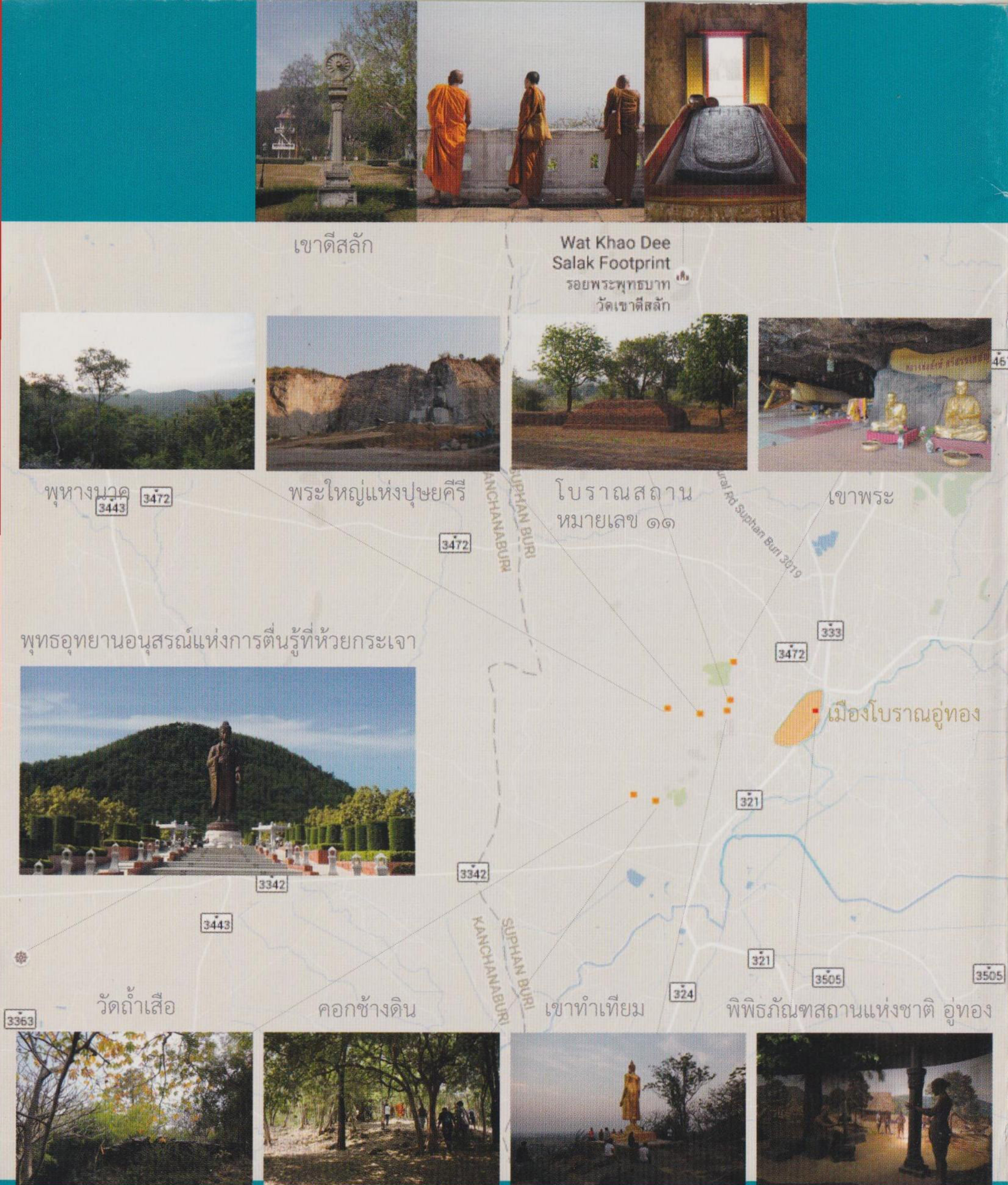
๑. อู่ทองเป็นเมืองโบราณสำคัญที่สุดเมืองหนึ่งเมื่อกว่า ๒,๐๐๐ ปีก่อน สามารถย้อนอดีตอันรุ่งเรืองได้ถึงสมัยพุทธกาล ผ่านสุวรรณภูมิ ฟูนัน ถึง ทวารวดี ฯ
๒. อู่ทองเป็นศูนย์กลางการเดินทางค้าขายสำคัญของโลกตะวันออกและตะวันตก จากหลักฐานรอยลูกปัดจำนวนมากและหลากหลายจากทั้งสองฟากฝั่งซีกโลก
๓. อู่ทองเป็น "ปุระ - เวียง - เชียง - มหานคร" ของผู้คนหลากหลายชาติ ศาสนา อารยและวัฒนธรรม
๔. อู่ทองเป็นต้นแบบการจัดการ "เมืองและเรื่องน้ำ" อย่างพิเศษ ด้วย พุ คู ห้วย ฝาย คอก สระ บาราย ทำนบ tank ท่า ฯ
๕. อู่ทองมีรอยเริ่มแรกพระพุทธศาสนาที่สถาปนาตั้งมั่นพร้อมหลักฐานและหลักธรรมสำคัญหลากหลายนิกายกลุ่ม
๖. อู่ทองเป็นต้นทางแห่ง "สายธารอารยธรรมไทยพุทธ" ถึงทุกวันนี้

(สรุปผลการประชุมสัมนาทางวิชาการ เรื่อง อู่ทองเมืองโบราณ เมืองท่องเที่ยวสร้างสรรค์ เชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตดั้งเดิม : ผ่านหลักฐานพุทธศาสนาสมัยแรกเริ่มและรอยลูกปัด ณ เมืองโบราณอู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ระหว่างวันที่ ๗ - ๘ กันยายน พ.ศ.๒๕๕๖)

กรกฎาคม ๒๕๕๙
เรียบเรียงโดย **บัญชา พงษ์พานิช**
ออกแบบและรูปเล่มโดย ไพโรจน์ สิงบัน
แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศได้รับอนุเคราะห์โดย GISTDA

แผนที่แสดง เมืองโบราณร่วมสมัยกับเมืองอู่ทอง และ แหล่งโบราณคดีก่อนประวัติศาสตร์ในเอเชียอาคเนย์

MYANMAR
LAOS
THAILAND
VIETNAM
CAMBODIA
MALAYSIA
Sumatra
Gulf of Martaban
Gulf of Thailand
Andaman Sea
Strait of Melaka
มัณฑะเลย์
ฮานอย
เวียงจันทน์
ย่างกุ้ง
นครราชสีมา
ดานัง
จำปาสัก
สุพรรณบุรี
ลพบุรี
สระบุรี
กาญจนบุรี
นครปฐม
ราชบุรี
กรุงเทพมหานคร
ทวาย
พนมเปญ
โฮจิมินห์
ไชยา
ตะกั่วป่า
ปัตตานี
Lembah Bujang
กัวลาลัมเปอร์
Palembang
Jambi
1 Angkor
2 Angkor Borei
3 Bagan
4 Ban Kao
5 Ban Don Ta Phet
6 Ban Chaing
7 Bang Kluay Nok
8 Beikthano
9 Da Noi
10 Dong Duong
11 Dong Lakorn
12 Dong Si Maha Phot
13 Dong Son
14 Go Thap
15 Go Ma Voi
16 Go Mun
17 Halin
18 Kamao Yee
19 Kamphaeng Saen
20 Kham Duc
21 Khao Chamook
22 Khao Sam Kaeo
23 Khao Sok
24 Khu Nua
25 Khu Bau
26 Khuan Luk Pat (Klong Thom)
27 Khura Buri
28 Klong Hnoo
29 Muang Phra Rot
30 Muang Fa Daet Song Yang
31 My Son
32 Nil Kham Haeng
33 Non Mak La
34 Noen U-Loke
35 Non Pawai
36 Oc Eo
37 Ong Ba cave
38 Phimai
39 Phnom Da
40 Phong Tuek
41 Phu Khao Tong
42 Phum Riang
43 Prea Ko
44 Prohear
45 Sa Huynh
46 Sambor Prei Kuk
47 Samon Valley
48 Si Thep
49 Sri Ksetra
50 Tha Chana
51 Thaton
52 Three Pagoda Pass
53 Thung Tuk
54 U Thong
55 Wong Prachan Valley

เขาดีสลัก
Wat Khao Dee Salak Footprint
รอยพระพุทธบาท วัดเขาดีสลัก
พุหางนาค
พระใหญ่แห่งปุษยคีรี
โบราณสถาน หมายเลข ๑๑
เขาพระ
3443
3472
3472
KANCHANABURI
SUPHAN BURI
Rural Rd Suphan Buri 3019
333
3472
461
พุทธอุทยานอนุสรณ์แห่งการตื่นรู้ที่ห้วยกระเจา
เมืองโบราณอู่ทอง
321
3342
3342
3443
KANCHANABURI
SUPHAN BURI
321
3505
3505
324
3363
วัดถ้ำเสือ
คอกช้างดิน
เขาทำเทียม
พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ อู่ทอง